

Román a Evropa

Milan Kundera obdržel nejuznávanější cenu udělovanou v Izraeli. Na základě této ceny vznikl projev, jež také zažadil do svého díla *L'art du roman* (Umění románu). Kundera se v úvodu vyjadřuje ke vztahu národa, národní kultury. Vidí tuto zem jako skutečné srdce Evropy, jež však zůstalo stát věrně za evropský kosmopolitismem. Hovoří o sobě ne z pozice spisovatele, nýbrž romanopisce. Tyto dva pojmy odděluje. Romanopisce vidí jako autora, který se schovává za svým dílem, jak už tuto definici dříve naznačil Flaubert. Romanopisce podle něj stojí mimo své dílo. Kdybychom to měli upřesnit ještě lépe, snad by se mohlo říci, že vyznává úplný opak pozitivistů. Ti přišli s názorem, že k četbě knihy musíme znát biografii autora, jeho dobu a cokoliv, co s ním souvisí, a pak teprve můžeme pohlížet na jeho dílo objektivně. Kundera se vždy bránil tomuto názoru, vždyť poslední knihy obsahují pouze dodatek obsahující dobu, kdy se narodil a to, že žije ve Francii. Je o něm známé, že se vždy bránil rozhovorům a pečlivě si chránil soukromí. Jak říká, dnes je těžké ubránit se masovým médiím. Kdo tak činí a vystavuje se záři reflektorů, jakoby odsoudil své dílo k zániku. Ohrožuje své dílo tím, že ho dostane do pozice pouhé věci patřící viditelné osobě. Už nás nezajímá ani tak dílo, jako autor samotný. Také zastává názor, že romanopisec nemusí tlumočit své myšlenky a názory. Uvádí příkladem Tolstého *Annu Kareninu*. Tolstý mohl nahlížet na svou hrdinku jinak z osobního pohledu, jinak z pohledu jejího stvořitele. Kundera to vysvětluje tak, že Tolstý při psaní naslouchal moudrosti románu. Tato moudrost jakoby přebíjela autory samotné, a proto velcí romanopisci většinou podle něj píší o něco inteligentněji než opravdu jsou. Tak vznikají díla chytřejší než jejich autoři. Podle

Kundery by to tak mělo být běžné. Zamýšlí se nad představou, že umění románu přišlo na svět jako ozvěna božího smíchu. Tvrdí, že lidé přemýšlí, zamýšlí se nad něčím, a přitom jim uniká podstata. Pravda mizí pod tíhou myšlení. Člověk nikdy není takový, jak si o sobě myslí, že opravdu takový je. A právě toho se dotýkají první evropští romanopisci.

Francois Rabelais přišel s novým neologismem *agelast*, bohužel ne moc známého, spíše slova zapomenutého, přejatého z řečtiny. Agelasti představují lidi bez smyslu pro humor, nesmějí se, a proto jimi také Rabelais opovhoval. Agelisté totiž nikdy neslyšeli boží smích, a hlavně se domnívají, že pravda je jasná a všichni mají stejný názor. Přitom román se vytvořil z prvků humoru, alespoň pro Kunderu. Zabývá se ještě jednou stránkou pojetí románu, a to extravagantní, jakým je například román *Sternův*. Pro Sterna poezie není v akci, ale v jejím přerušení.

Kundera se také zaměřil na dva zajímavé objekty- hloupost a kýč. Hloupost přisuzuje jako výborný objev Flauberta, ten ji podal jako cosi neodělitelného od lidského bytí. Cosi, co tu pořád zůstává. Kundera považuje Flaubertův objev hlouposti (nebo jeho podání) za velmi důležitý (a pokrokový). Kýčem se zabýval Hermann Broch. Označil slovo kýč za postoj toho, kdo se chce za každou cenu líbit a co největšímu množství. Kýč souvisí s hloupostí, která je převlečena do hábitu krásy a citů. Dnes se s tím tváří tvář můžeme setkat u médií. Agelisty, nemyšlení přejatých myšlenek, kýč považuje za úhlavní nepřátele umění.

Ukončuje svůj proslav tvrzením, že svět je dnes ohrožen právě těmito věcmi, které se tak dotýkají i soukromí. To nejcennější z evropského ducha se tkví v moudrosti románu.

Tomáš Kulka: Umění a falzum

Historie padělků sahá až do doby císaře Nerona, a vlastně co my víme, možná i hlouběji do minulosti. Zejména padělání obrazů sa stalo dosti oblíbenou činností. Rozmach nastal v 18. století, kdy se falza stala výhodným obchodem. Ale čím se blíže posouváme do přítomnějších let, vyvstává čím dál více skandálnějších případů. Zejména peprná je příběh malíře Hana Meegerena, jehož obraz *Večeře v Emauzích* bylo považováno sedm let za Vermeerovo dílo.

Vermeer byl známý holandský malíř, jehož delftské krajiny, například obraz Pohled na Delft, či Dívka s perlou patří k velmi proslaveným dílům.

Meegeren byl také holandský malíř počátku 20. století, zpočátku oslavovaný. Jeho první dvě výstavy byly přijaty s kladnou kritikou, avšak poté začala jeho sláva pohasínat. Ba dokonce, se snesly na jeho hlavu nelichotivé kritiky. Rozhodl se přesvědčit všechno o svém talentu a za nelehký úkol si dal vytvořit dílo podobné svému holandskému předchůdci, Vermeerovi. Pečlivě studoval jeho styl a snažil se ho věrně napodobit. Za téma si zvolil jeho raná díla s tematikou Krista a večeří v Emauzích. Dílo bylo přijato jako pravý obraz Veermera a nikdo nepoznal, že se jedná o plagiát, ani odborníci nepoznali holou pravdu. Potěšen svým úspěchem, rozhodl se Meegeren pokračovat stejnou cestou a stvořit další vermeerovské "kousky". Poté však byl obviněn z kolaborace a z nelegálního prodeje vzácných obrazů. Když ve vězení dokázal, že opravdu on vytvořil tyto díla, nebylo pochyb o jeho talentu. Ovšem díla dříve označovaná jménem Veermer byly odstraněny. Přitom odborníci považují dílo za zdařilé. Záleží tedy na autorovi?

Problém nespočívá v estetičnosti, ale v etice. Máme možná nejdříve pocit, že se jedná i o právní problém. Problém uměleckého falza podle Kulky však nejde radukovat na problém morální nebo legální. Navíc můžeme rozdělit umělecká falza na dvě kategorie: častějším případem jsou kopie konkrétních děl. Meegeren spadá do druhé náročnější kategorie.

Tři přístupy uměleckého falza: formalistický, redukcionistický, historizující. Estetický formalismus posuzuje umělecká díla na základě jejich formy. Umělecký redukcionismus a historismus zpochybňuje základní principy formalismu. Shodují se, že mezi originálem a falzem panuje estetický rozdíl. Godman zabývající se estet. redukcionismem redukuje údajný estetický rozdíl mezi originálem a falzem na fyzikální rozdíly panující mezi těmito objekty. Historismus rozvíjí teorii, která se nevztahuje k fyzik. rozdílům, nýbrž ke vztahu díla a jeho původu, historie.

Dnes a denně se obchodníci setkávají s podvody, kdy zakoupí nepravý umělecký obraz. Zvláště v dnešní době.